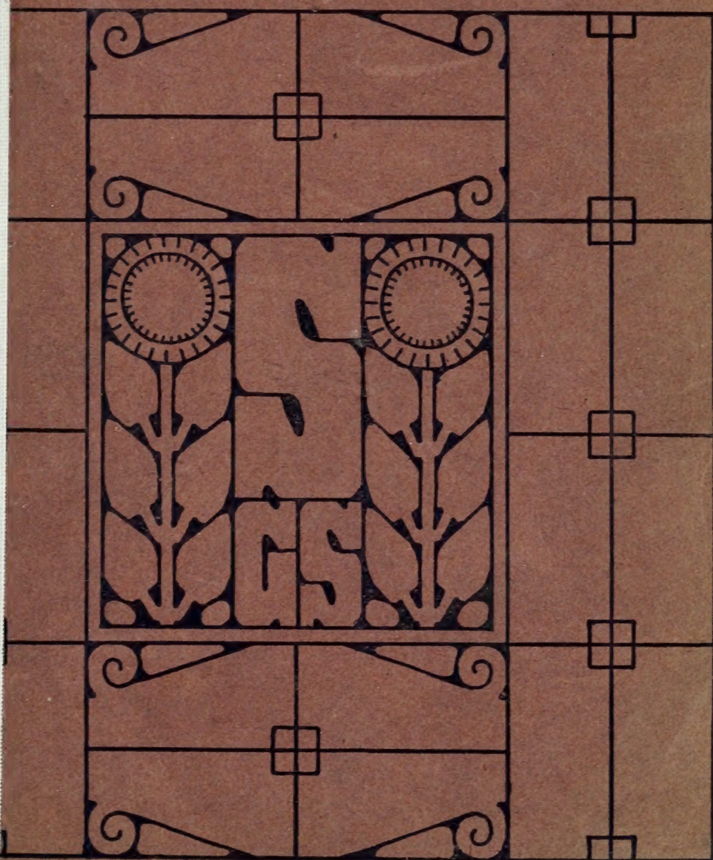
Fischer, Otokar
Království sveta

ĚČNICE, KNIHOVNA ,NOVINY,
ÍK DRUHÝ, SVAZEK PÁTÝ, K —·70

TOKAR FISCHER:
RÁLOVSTVÍ SVĚTA

MAN A SVOBODA NAKL. V PRAZE

(13)

Autorovi „Řeči země"
s díkem a zdvořilým pozdravem
22.4.1911. Otokar Fischer.

with autogr. dedication

OTOKAR FISCHER

KRÁLOVSTVÍ SVĚTA

BÁSNĚ

SLUNEČNICE, KNIHOVNA ‚NOVINY'
ROČNÍK DRUHÝ, SVAZEK PÁTÝ, NÁKLADEM GROSMANA A SVOBODY
V PRAZE 1911

PÍSEŇ MOUDRÝCH PANEN.

Je tichá noc, je chladná noc, jen oči naše pálí.
Kdy přijde ten, jenž přislíben? ach, naděje nás šálí.
Je lásky čas, je hříchu čas a nevrátí se více.
My čekáme, my spoříme, my zaspíme jej bdíce.

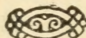
RESIGNACE.

Dívej se zbožně, jak se šero sklání
nad zahradou, jež teskna podzimem:
„... Včera jsme byli květy obsypáni,
dnes třesem se a zítra pohynem ...“

Naslouchej zbožně, ticho jak se sklání
a v kupě mrtvých listů šelestí:
z nich každý byl by v němém umírání
tajemných věcí býval předzvěstí.

Zrak vzpomínky se k mému duchu sklání —
víš přec, jak božsky s větve krouží list?
Mohl bych žíti v samém vzpomínání
na svaté chvíle, povznesen a čist!

A snad mi štěstí nade rty se sklání,
však marně žízním jak muž v podsvětí:
v mír oddanosti, v mužné odříkání
se stišilo mé duše prokletí.

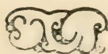

ADAGIO.

Již bílé dálky splývají
s bělostných ledů lemem,
dva vodopády zpívají
o rozloučení němém,

o pohledu, jenž vytušil,
že prvý jest i slední,
že každá touha, každý cíl
se přibliží a zvšední — —

Ach, klesá, klesá ledů lem
do dlaní noci bílé,
a mezi mnou a letmým snem
jsou míle, míle, míle —

POHÁDKA.

Zítra — den úmrtní. Dnes padá, padá sníh
a líbá smutný park, jenž osaměl a stich',
a líbá oba nás, kteří se neptáme,
zda dole jez či fjord.

Na dálku šeptáme
pohádku tesklivou o zmrzlých milencích:
Nikdo jí neslyší, jenom náš bílý sníh.

Na bílou moji růži padá, padá sníh,
a všechno, všechno bílé: růže, láska, hřích.
Závojem bílých polibků se dívám v dál:
Byl jednou jeden princ . . . a někdy byl to král.

O ŽIVÉ VODĚ.

Jak mám tě, duše, rád,
snad netušíme sami,
však ví to vodopád
a vědí alpské klammy.

Jak voda, chová svět
rozkaz i rozkoš plakat,
jak vlna dovádět,
bouřiti tempem staccat,

plát duhou opálu,
zeleným jasem svítit,
bít čelem o skálu
a se skály se řítit,

nastokrát v před se drát
těsnými roklinami.
— Jak tě mám, duše, rád,
snad netušíme sami.

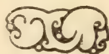
RUSALKA.

Zavru-li oči, vidím tmou
tančiti výhně rudé,
zpívám si píseň vítěznou,
jak slavné jaro bude,

až při mém tanci velký Pan
dech všemohoucí stají —
až listí šum a větrů van
mě v spánek skolébají,

až rozestrou se, plny tuch,
sny tiché jako v hrobě —
až zaplesám jak malý bůh
a jako malé robě,

až vonnou nocí tisíc hvězd
nade mnou třást se bude —
až vzejdou dni jak slunce jest
a jak ty výhně rudé.

S BOHEM.

Chceš? odejdu a komukoli
v klín složím otrávenou hlavu —
chceš? půjdu sám, ať na vrcholy
či propastmi a na popravu,
ať přes milenky, přes mrtvoly,
či bez jména se ztratím v davu
a to, co v hloubi duše bolí,
mu budu zpívat pro zábavu:

že každá láska náhodná je
a tvoje láska byla blud,
že věrnost pro děti je báje
a věrnost tvá jen slepý pud —

chceš? tiše zmizím z tvého ráje,
odejdu cizí, lačen, chud.

VINETA.

Spí město stopené v mlh šedý oceán,
nad vlnami se chví stín kmitavý dvou věží,
a mně se náhle zdá, že stojím na pobřeží,
že dole u nohou mi věčnost-moře leží,
až ke mně přílivu že temný vzdor je hnán.

Vypluly tóny z vod. Ó v dóm to zvony zvou
svým zvukem dunivým. Z dob dávných dumy
jdou,
můj ret by chtěl se chvět dětinskou mod-
litbou — —

Ret sevřen. Bez víry se skláním v moře mlh.
Ret mlčí. Jenom zrak krůpějí slanou zvlh.
Já, němý, k žádnému se bohu nepomodliv,
zas dolů v podmořský, v zakletý tichý dům
jdu, nejdu, nesen jsem, kam zanáší mě odliv,
tam na dno k těžkým dnům, v zamžených
domov dum.

JÁ NEPLÁČI . . .

Když nad rovem se vykopaným
pohřebních zvonů píseň chví, —
když obličejem milovaným
zaškube jiskra šílenství, —

já nepláči . . . však cítím temně:
cos, co je silnější než já,
to zmítá mnou, to pláče ve mně
a z prsou mých a z očí štká . . .

ŠÍLÍCÍ MALÍŘ.

1. VEČER.

Mám od dívání horké oči. Západ,
v něm barvy, rudorudé barvy zřím.
Zrak hmatá zázraky, jichž nelze chápat,
a já svým vlastním očím závidím.

2. OBRAZ.

Pohled vítězný a pronikavý,
vroucí tak, že hmotu v sobě taví,
pozemsky však milující zem
s hrdostí, jež ví: tvé dítě jsem,
prozářený rozkoší a steskem,
prošlehující svým krásným bleskem
lepou škrabošku až v nahý cit —
pohled takový chci zachytit!

který tiše zírá kolem sebe;
do něhož se schvělo jižní nebe,
nadechnuté fialovo hvězd,
chladná sivost na obzoru měst
procitajících — Svůj štětec nořím
v slávu všehomíra; obraz tvořím,
muže-dítě s hledem takovým,
v okamžik že věčnost zakotvím.

Vyvoleny jsou mé prsty slepé,
vidoucí to žití velkolepé
vtěliti, jež prolilo se v hmat,
věkům příštím chtějíc požehnat.

— — —

A již cizí pohled, zlý a vroucí,
zvědavý a zcela vševědoucí,
z obrazu se hrouží v duši mou:
zraky mé kéž v něm se rozplynou!

3. VLÁDCE.

Sny vyvanuly. V nových měších zkysly
mdlé kvasy pověr. S duše setřen pel.
Z milosti vaší, královské vy smysly,
jsem světlo, tma, jsem smrt i stvořitel.

Mé slunce ve mně. Z jitra vstát mu velím
a bílé roucho mešní oblékám.
Vykročiv na práh, s průvodem svým celým
já před svým vlastním božstvím poklekám.

4. VÝZVA.

Básníci noci,
po modrém květu tápali jste, spiti
horečkou touhy; denní záře syti,
mák do snů míchali jste jitřící,
ráj chorý zbájili jste, hýřící
v orgiích vylhaných, kde vzkvetly barvy
ve stínu dusných vašich tuch. Jak larvy
kol hrobů ploužíte se temnotou,
bláznovstvím raněni a slepotou
a posvátně se modlíte a těžce
blahoslavíte nevidomost věštce,
lákáte slepé v slepých bohů chrám —
blouznivci noci,
jak nelítostně vámi pohrdám!

5. MODLITBA.

Přijď, vonná noci, k svému milovníku,
své ucho nakloň šeptání mých díků,
neb mám tě rád.
Hleď hluboko v můj hled,
když v lokty tvé svou hlavu skláním zpět,
a pobožně když nastavuji dlaně,
své černé perly sypej, prosím, na ně;
nech, bych se díval, díval —
Mám tě rád,
přijď se mnou, dítě, oko v oku hrát.

6. ÚSKOK.

Když světlo s křišťálových ramen
se v zrcadlový lilo sál
a shlcen ve žlutý když plamen
i dech i vzduch i prostor tál,
když roztřesená záře ve sklo
svou vylekanou tiskla líc,
mně náhle po noci se stesklo,
jež po mně lkala lákajíc,
jež třpytem vyplašena, venku
klepala tiše na dvéře,
bych rozpomněl se na milenku,
na černý zrak i kadeře.

A já jsem šel a chvěl se v přání,
by posvětil mě tichý žár,
a já jsem šel a z nenadání
sáh na mne temna dravý spár,
to jakás ruka boha, ženy
či záhuby mne škrtila,
to jakás vlna v neviděný
mne jícen bezdný shltila,
já bez smyslů se zapotácel
a vzlyk se vydral z hrůzy mdlob,
já pod nohama půdu ztrácel,
kams v podmořský se řítě hrob.

I zaříkal jsem zaříkadly
své oči, z kterých třeštil děs,
tu černé vlny poopadly
a pohled zachytil se kdes,

kde zcela matně dvěma body
pruh souše kynul jediný;
záhadná noc mi z temna vody
vyslala milé delfiny,
že vznášel jsem se na jich hřbetu,
šplouchaním vlnek kolébán,
ó země, země, země je tu,
jsem pohybů svých, smyslů pán:

Teď noci zrak mi opět svítí,
ten nedohledný, plný zrad,
a nyní teprv chci ji míti
a zle ji zlíbat tisíckrát.

7. BOJ.

Nerozžíhejte mi bledolící svíce,
nepřejte mi unaveně dobrou noc,
rozšířeny bděním moje zřítelnice
nad sokyní světla mají čaromoc.

Na stráži tu sedím, zbabělé by snění
nepřelhalo důvěřivý, mdlý můj hmat,
pohledů mých silou v zář se temno změní,
zelený zřím ostrov z noci vyrůstat.

Bez majáků čelit podmořským chci bouřím,
v bezdno pádům smrtícím se vzepřít sám,
dokud oko svítí, oka nezamhouřím,
neustoupím v míru, živ se nepoddám.

8. DVOJNÍK.

Je to půlnoc, je to přízrak, je to můra, je to
křeč?
rozpálené moje údy, žíhavá ta bolest v nich,
tisíc rudých očí sjíždí po mých rukou do prstů,
v hlase, jenž chtěl triumfovat, zadrhl se vztekle
smích.
Chechtá se mi z důlků slepých temno v předu,
v zadu noc,
třeští dech a pulsy pádí,
choré nervy
stočeny jsou v jedno klubko temnotou, již chtěl
jsem zmoc'.
Šíle,
volám pomoc, k předu běžím, sražen bleskem
klesám zpět.
Vzadu, v týle
cítím na se upřen hled.
Cítím, jak se kdosi dívá,
obracím se, nevidím,
cítím, jak se pohled vrývá
v páteř mou a tělem mým
lomcuje a vtéká do žil, skelně zas mi na šíj hledí,
v týle sedí,
a když rukou chci jej hmatat, dutý vzduch je
hluch a něm.
O bezcitnou biji zem,
hroutím se a řítím
v bezdna těžkou vlnu,
děs jen z nitra cítím,
vlastní duši klnu,

temnota mi rve
moje oči z těla,
vytřeštěným do krve
zrakem mým se na mne zahleděla.

Nade mnou teď, noci,
volej evoe,
já už nejsem já — —
— — — — — — — — — — — — — —

Světlo, světlo!

9. LÍTOST.

Barvy v oči bolí, slzy v duši žhnou,
poledne prý v okna svítí, ale já jdu rudou tmou,
přitisknuty ruce v rozpálené čelo,
aby hrůzou otrávené srdce moje neumřelo.

Druhý zrak mne děsí, v bílé poledne
jako za tmy v šíj se zatne, sotva oko prohlédne,
stojím nad zahradou nad mrtvou jak stepí,
budu plakat při západu, do barev se dívat slepý.

10. VÝKUPNÉ.

Před křížem svíjí kající se křesťan:
kdo tělem hřešil, na těle buď trestán.
Já zhřešil, pane, v pohanské své pýše
smrtelné zraky povznášel jsem výše
než pomíjející smí vznésti tvor,
já zbožňoval jsem nečistý svůj zor

a velkým svědkům odvěkých tvých děl,
slunci a noci, já jsem poroučel
jak rabům svým, já nesmrtnosti duše,
tvým nejsvětějším darům, víře, tuše
i snům a spánku, modlitbám a taji
se rouhal drzeji než ďábel v ráji:
a nyní jako had jsem zdeptán v prach,
jak nízký plaz teď blahoslavím nach
tvé veleby a blesk, jímž svatý hněv
do bílé výhně bolu vlil mou krev.
Zas, hříšné barvy! Zlořečená v lebce
nač světla planou! Přijmeš, bože, slepce,
jenž z hlavy sám si hříchu vyrve plamen,
přec přijmeš na milost?
Ó řekni amen!

11. VEČER.

To dobrota je nejvyšší. Já v obět
jsem bohu mstiteli dal oči své,
bůh slitovník se slitoval a do běd
vzpomínku seslal na mých světel dvé.

Mé oči mrtvy jsou. Však uvnitř západ,
v něm krásy krás a barev barvy zřím.
Zázraky vpíjím, jakých nelze chápat,
a slepým svojim očím závidím.

PARK BLÁZNŮ.

Poutníče s nitrem sopečným, ó slyš:
až v popel strávíš mozek svůj a míchu,
pak — shořelý — se ke mně navrátíš.

Mnou vchází se ku zbloudilému smíchu,
k svěšeným hlavám, k prázdným posunkům,
k prokletým vinou otcovského hříchu.

Mnou v blahoslavený se vchází dům,
kde císař horuje se spasitelem,
v pláč němých duší, v starců nerozum.

Rozšumím křídla nad živým tvým tělem,
až setlelé tvé city klesnou v rov,
až vědomí tvé zvadne . . . V koutku stmělém

sám budeš sedati a beze slov
a prohlížet své bílé tenké ruce
a zrakem bodati v mých listů krov . . .

Mnou sládne vše, co bolívalo prudce,
dám chorým lék, dám nuzným blahobyt,
mnou tam se vchází, kde je konec muce,

kde bez křečí lze oči zatlačit,
kde chladne hlava, jež je ohněm štvána,
kde ďábel bez viny, kde Kain je skryt . . .

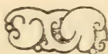
Poutníče, na slova hleď, jež jsou psána,
nevcházej posud, hleď a čti a stůj:
Kdo vkročí sem, za tím se zavře brána —
za kým se zavře, na věky je můj.

LIDSKÁ KOMEDIE.

Proti zlosynu, jenž v chrám se déře z pekel,
nepomáhá s hůry boží mene tekel
ani spravedlivost svatých proroků.
Proti rudé krve žíznivému chtíči
marně kříž a berla kouzelná se týčí;
čelu vládců vpálen osud otroků.

Tragikomedie lidským světem vládne,
samé zlozvuky a ryzí vášně žádné,
z andělova nitra štěká zrádný pes.
Ani láska bláznů není bez andante
a v mém srdci dřímá bestie i Dante,
očistec, inferno, ráj a bůh a běs.

ČERNÁ JÍZDA.

Ledy se řítí, mosty se třesou.
Skety, ať běsi vás neunesou!
Ledy se tříští, stříkají pěny,
na břehu diví se muži a ženy.
Ledy se srážejí, já letím na kře,
nevolám nikomu sestro ni bratře.

Ty jenom, cizinko, pozor měj!
Noc je a nezřím ti v obličej;
krásná či nekrásná, patříš nám,
půlnoci, mně a hlubinám.
Se mnou kdo, hrůzy jen zakouší:
Život i spása jsou na souši.

Kolkolem ledové rakve se ženou,
já letím drahou předurčenou.
Nikdy už pevné se nedotknu půdy,
o pilíř, o břehy roztříštím údy
nebo mě do řeky vichřice smete:
na hrobě fialka nepokvete!

Ale jak ty jsi se vyšvihla sem?
Vznesla tě pěna? vyvrhla zem?
sklouzla jsi s mostu v obětí vod?
Víš, že teď ženem se o překot
s mraky a s moranou, později či spíš
tůň že nás pohltí mrazivá — víš?

Na břehu kupí se báby a hlupci:
kupčíci lásky a svátostí kupci.
Já letím smrti vstříc kolem vás po kře,
volám vám: kuplíři, manžele, lotře!
bůh bude milostiv ďáblovu synu:
s posledním rouháním na rtech ať zhynu!

KOLO VZPOMÍNKY.

Já hrdý vyznavač radostné vědy
a velkých slibů povrhovatel,
přec jednou rád bych a též naposledy
hustému davu prorokovat šel.
Až spitého mne zvukem slov i leskem,
lid oklamaný zvedne na svůj štít,
pak srdce pukne v hrudi mé; chci bleskem
nad vřavou vln jak stožár sžehnut být.

Tak by to bylo nejkrásnější: k sledu
ni tuchy nemít, že se blíží zmar;
za ruku nikoho se nepovedu,
až půjdu v kraje sešeřených jar;
bez vážné zpovědi a bez vzpomínek
a bez výčitky chci jít v temnotu,
bez doprovodu vil a lesních žínek,
bez pláče, bez faunského chechtotu.

Neb v onu nikým nepřežitou chvíli
já vkládám peklo nejčernějších muk:
nad chorým skloněn lékař uslyší-li
dech bezdechý, neslyšný srdce tluk.
Poslední atom toho okamžení,
než duch se zjasní novou svobodou,
ďábelským kouzlem ve věčnost se mění,
ve věčnost věků.
Já kdys pod vodou
žil za vteřinu hrůzyplnou sudbu
a delší, než se může vřítit v sen.
Kdo umírá, neslyší rajskou hudbu,
neslyší z pekla zatracenců sten,
však slyší, cítí, chutná, hmatá, vnímá
své živobytí v jeden okamžik,
v sloup očima se obracejícíma
zří nazpět, co se mezi hrob a vznik
příběhů hluchých střemhlav slepě vrhlo,
zří na sta možností a tisíc vin,
vše, od čeho se srdce neodtrhlo,
zří vědomý a nepříčetný čin.

Čas zastaví se. Promění se scena.
Již na loži se chorý nevidí,
kolkolem bařina je rozestřena
bez kněze, bez kvílu a bez lidí,
sám stojí po kotníky v rašelině
a padá, padá, padá hloub a hloub,
nadarmo pátrá po pomocné třtině,
by pevnou nohou v pevnou půdu stoup.
Tu náhle — kde se vzaly tu se vzaly —
pláň celá hrůzami je pokryta:

Medusy slizké, trpasličí svaly,
bezkrevné zjevy z hlubin Cocyta.
A kolem tonoucího tančí kolo
běsové odevšad, jen z Lethe ne,
a polo strhují a vábí polo
údy a prsty horce slepené.

Nad ložem kdosi zoufale se sklání,
že někdo jiný došel hodinky,
a pláče: ó, jak tiché umírání . . .
Já jmenuji to: kolo vzpomínky.
Ne, nechci vzpomínat a propadat se
v tůň bezhlesnou tak pomalu a tup,
nechci, by bratru, milence ni matce
kles do náručí bezvládný můj trup,
však pro idoly, které jsou mi ničím,
a v hodinu, již napřed nechci znát,
kéž slávy lhané horečkou se zničím!

Do lidu prorokovat půjdu rád.

SMRT ARISTOKRATA.

Jen věže gotické mé pýše rozumějí,
mým krkolomným snům a pádům v beznaději.
Jim jsem se zpovídal: když bledá touha štíhlá
se vzpiala obloukem a zachycena tíhla
zpět k pevné půdě zas; když zlatých přání hrot
do klenby azurných se nemožností vbod';
z mé duše zlekané když černý vzlétl žal
se skřekem krkavčím a křídly zamával,
až slunce zhaslo mé.
Gotické věže pyšně
se nesly k oblakům, a pokorně i hříšně
spěl za nimi můj zrak: A s pohledem jsem rost
já sám a s pohledem má zpurná pobožnost.

V noc tichou vystoupím na věže lákající,
bych z rukou věčnosti svůj prvý přijal křest;
hloub hlavu nakloním, bych nedotkl se hvězd,
své ruce rozestru nad zemí dole spící,
pak svůdně vratký krok — A dokonáno jest.

HILDĚ.

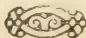
Tvoje víra — nejjemnější
příze lesních vil:
dárkem tím se ukonejší
závrať let a chvil.

Po strmé dnes šel bych římse,
přes nejvyšší trám:
po tvém boku nebojím se
ani sebe sám.

ŘINOUCÍ TŘPYT.

Vem křišťálnou a nastav misku
v třesavý paprsk vodotrysku,
pěnící vodu přikloň k rtu,
své šláře prosvitavé rozviň,
vlas rozpusť k půlnočnímu křtu
a v mlhy stříbrné se rozplyň.

HUDBA NOCI.

Bard, plující na lodi Luny,
o chladný udeřil štít,
neviditelné struny
začaly stříbrně znít;
na čluny polité jasem
přivábil táhlý zvuk
vasalů se zlatým vlasem
kovově třpytný pluk.

Královna s hrdého křesla
kynula kněžicím;
bělostná píseň se vznesla,
kam obětní táh dým,
průhlednou rouškou klesla,
kde míhal se oštěpů hrot,
kde rytmem se hroužila vesla
do ticha věčných vod.

Bard přes štít na lodi Luny
dusící hodil flór,
zakymácely se čluny —
zpřetrhaly se struny — —
— — —

SVĚTLÁ JÍZDA.

Na vždy jsem s bohem dal tísnivé cele,
v dálku mí koně jsou rozjeti,
vari, vy přátelští karatelé,
triumf můj dychtiv jest obětí,
nadarmo ječíte, na mém že čele
s šílenstvím křižuje prokletí,
mimo vás užaslé, hrdě a směle,
podobna ptáku a vichru a střele,
metou má kvadriga proletí.

EVANGELIUM.

Vysoko na hory lidskou svou spásu
jsem veď:
„Klekni a uctívej prostor i krásu —
můj svět!
Vesmír mi k snění a v zápas i v léno
je dán;
hmotu co prozářit mohu, mé jméno
je pán.
Zrozená k velkému štěstí! svou vůli,
svůj cit
v oku mi rozsvěť a zázraku půli
máš mít.
Blaženým ostrovům v tajemnou dáli
pojď vstříc,
z milosti vlastní se staneme králi —
a víc.“

NAD SILS MARIA.

Na staré housle píseň zahrej novou,
jež panenštější nad ledovců běl,
by odboj můj, jejž hříchem dole zovou,
se dionysským posvěcením stkvěl,

bych plamenem, jenž z mého nitra šlehne,
i celý svět i sebe strávit moh',
by, stará země popelem až lehne,
sám v boha proměnil se neznaboh.

PÍSEŇ ŽIVOTA.

Je zrcadlící noc a tiché světy planou
 nad touto zemí zbožňovanou.
Má živá řeka bdí a z hloubi toku dýchá;
 je plna hvězd a nepospíchá.
Jdou jasné vteřiny, jdou ve slavnostním kole:
 nahoře věčnost, věčnost dole.

POD OBRAZ ROSSETTIHO.

Co na slunečních hodinách stín matný času
chvátá,
ty vrůstáš, světlá, bez hnutí ve věčna svatou říš,
ty mluvíš touhou němých rtů, Beatrix o beata,
pod přimhouřeným pohledem jež nový život zříš.

Já, zbožný pohan, modlitbou tě vzývám světské
slasti :
sen víček zaplaš blažených, jež vnitřní září mdlá!
Království světa tohoto k tvým nohám chce se
klásti,
nad věcmi v stříbru příslibů vita nuova plá.

OBSAH.

TISKL ALBERT MALÍŘ NA KRÁL. VINOHRADECH.

